

Politiskt program

Fastställt av Elevriksdagen:

Introduktion

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf bevakar de finlandssvenska skolungdomarnas intresse och arbetar för att förbättra skolungdomarnas vardag. Ur FSS politiska program framkommer förbundets åsikter och värderingar. I programmet definieras de teman förbundet vill påverka och de politiska mål förbundet arbetar för att uppnå. Programmet fastställs årligen av förbundets årsmöte Elevriksdagen.

Om hur det politiska programmet blev till och uppbyggnad

Föreliggande politiskt program bygger i hög utsträckning på det politiska program som godkändes av Elevriksdagen 2019 men har uppdaterats och kompletterats. Inför revideringen år 2019 utvärderades det tidigare utbildningspolitiska programmet, togs del av andra studerandeförbunds linje dragande dokument, samhällstrender analyserades ur ett ungdomsperspektiv och rapporter om framtidens skola och utbildning lästes. Ett liknande arbetssätt har tillämpats vid uppgörande av detta dokument. De åsikter medlemmarna framför på evenemang och via sociala medier med mera har, liksom tidigare, beaktats vid uppgörande av detta dokument.

Programmet är uppbyggt så att till näst definieras ofta förekommande begrepp varpå det skrivs om våra grundläggande värderingar. Efter värderingarna följer två kapitel med underrubrikerna FSS:s utbildningspolitik samt skola och välmående.

Definitioner

Studerande: Elever i grundskolans övre årskurser och studerande på andra stadiet samt vid folkhögskolor.

Ungdom: Personer som omfattas av ungdomslagen, det vill säga alla under 29 år.

Studerandevårdsteam: De personer som ansvarar för studerandevården så som kuratorer, skolpsykologer, skolcoacher, studiehandledare och skolhälsovårdare (ändrat till plural och knappast skolhälsovården utan skolhälsovårdare?)

Studerandekår: Alla studerande i läroinrättningen utgör studerandekåren.

Studerandekårsstyrelse: Den demokratiskt valda styrelsen som för de studerandes talan i skolan samt ordnar evenemang och aktiviteter för de studerande.

Värderingar

I politiska programmet definieras den värdegrund vi står på. Värderingarna utgör grunden för våra åsikter och styr förbundets påverkningsarbete.

Jämlikhet, jämställdhet och likabehandling

Likabehandling ska vara en ledande värdering i skolan. Diversitet och mångfald berikar och ger såväl studerande som lärare möjlighet till nya perspektiv. Skolan ska vara en trygg och trivsamt plats för samtliga, det oberoende av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, sexuell läggning, språk, religion eller övertygelse, hälsotillstånd, funktionsvariation eller en annan personrelaterad orsak. Alla ska accepteras för den de är och det ska råda nolltolerans mot mobbning, trakasserier och diskriminering. FSS jobbar för att motarbeta skadliga stereotyper och att varje person ska bli sedd som individ, utan förutfattade meningar och antaganden. FSS är ett feministiskt förbund. **Vi jobbar för jämlika och trygga skolor där alla behandlas lika.**

Lika utbildningsmöjligheter

Alla ska ha lika möjligheter till kvalitativ utbildning, det oberoende av socioekonomisk ställning, bakgrund och boningsort. Utbildning är en av de viktigaste förutsättningarna för att alla ska ha jämlika möjligheter att klara sig i livet och förverkliga sig själva. Utbildningen ska vara kostnadsfri och högklassig, dolda kostnader och materialkostnader ska inte förekomma vare sig i grundskolan eller på andra stadiet. **Vi jobbar för en kostnadsfri utbildning.**

En levande två- och flerspråkighet

Två- och flerspråkighet är en rikedom och vi värnar om två starka nationalspråk, svenska och finska, och minoritetsspråken. Vi vill bevara och utveckla en levande och livskraftig finlandssvensk kultur och minoritet och vill att finlandssvensk kunskap, kompetens och kultur främjas. Läromaterial som följer den gällande läroplanen ska finnas på bägge inhemska språken. Då reformer görs ska de konsekvensbedömas ur ett språkperspektiv. **Vi jobbar för ett livskraftigt Svenskfinland och ett starkt tvåspråkigt Finland.**

Brett, långsiktigt lärande

Förutom en bred allmänbildning ska studerande rustas med färdigheter, kompetenser och kunskaper som behövs i dagens och framtidens samhälle. Självkännedom och självreflektion, social kompetens och emotionell intelligens, kommunikationsfärdigheter, samarbetsförmåga, ledarskap samt förmåga till kritiskt tänkande och uppmuntran till kreativitet och nyfikenhet ska vara en viktig del av utbildningen. **Vi jobbar för att studerande ska utveckla kunskap och kompetens som behövs i dagens och framtidens samhälle.**

Påverkningsmöjligheter och aktiva samhällsmedborgare

Vi står upp för ett demokratiskt samhälle där de mänskliga rättigheterna respekteras. I skolan ska demokrati främjas och skolan ska vara en plats som väcker studerandes intressen för samhällsfrågor och samhällspåverkan. Skolan ska informera studerande om möjligheter att påverka samhället. Genom aktiv studerandekårsverksamhet med verkliga påverkningsmöjligheter ska studerandes röst och åsikt vara en självklar del av beslutsfattandet i skolan. **Vi jobbar för att studerande ska bli och vara aktiva medborgare, som bryr sig om sin omvärld och är intresserade av samhället.**

Hållbar utveckling

Vi anser att samhället har ansvar för att ta hand om miljön och klimatet så att utvecklingen är hållbar. Utvecklingen är hållbar om den tillgodoser de nu levande människornas behov utan att frånta kommande generationers möjlighet att tillgodose sina egna behov. Skolan ska uppmuntra studerande till hållbarhetstänk och föregå med gott exempel för en hållbar livsstil där man är medveten om de resurser som finns att tillgå och använder dem varsamt. **Vi jobbar för att bekämpa klimatförändringen och värna om miljön.**

Utbildningspolitik

Under denna rubrik för vi fram hur vi anser att skolan och utbildningen ska se ut och hur skolan ska utvecklas för att ge studerande de färdigheter, kunskaper och kompetenser de behöver i dagens och framtidens samhälle. Finland behöver en utbildning som främjar innovationer, uppmuntrar till försök och ger studerande verktyg att förstå komplexa helheter. Samhället förändras i snabb takt och flera trender påverkar de unga och utbildningen; digitalisering, ojämlikhet, polarisering, hatprat och normaliseringen av det, förändringar på arbetsmarknaden och i landets befolkningsstruktur. Utbildningen ska reflektera behoven i ett föränderligt samhälle och garantera alla unga jämlika och rättvisa möjligheter till ett gott liv, faktorer som boningsort, bakgrund och språktillhörighet ska inte ha någon inverkan. Alla studerande ska ges möjlighet att påverka den lokala läroplanen.

Pedagogik

Lärometoder och studieteknik

Förståelse för hur man lär sig är centralt för ett framgångsrikt lärande. Därmed ska studerande handledas i studieteknik så att var och en hittar sin inlärningsstil, grunden för detta ska läggas i grundskolan. I undervisningen ska utnyttjas mångsidiga lärometoder, till exempel samarbete i grupper, presentationer, diskussioner, debatter, audiovisuella material och att lära sig av varandra. Undervisningen ska alltid ligga på lärarens ansvar. Skolan ska beakta studerandes individuella inlärningsätt och erbjuda studerande möjlighet att lära sig på sitt eget sätt.

På lektioner som överskrider 60 minuter ska studerande ha möjlighet att hålla en kort paus på minst fem minuter för att röra på sig och uppehålla koncentrationsförmåga.

Ämnesöverskridande och fenomenbaserad undervisning

Att hantera komplexa helheter blir hela tiden viktigare för att klara sig i samhället. Skolan ska ge de studerande verktyg för att förstå och analysera olika fenomen genom att erbjuda tvärvetenskapliga program och projekt. Framgångsrik ämnesöverskridande och fenomenbaserad undervisning kräver nya arbetssätt och färdigheter av lärarna, vilket i sin tur förutsätter att lärare kontinuerligt utbildas. Ämnesöverskridande undervisning ska vara ändamålsenlig, inte ett självändamål.

Digitalisering och närundervisning

Skolan ska ta vara på de möjligheter digitaliseringen medför, exempelvis ger digitala lärmiljöer nya möjligheter för projekt och fenomenbaserad undervisning. Digitaliseringen av utbildningen ska vara ändamålsenlig, inte ett självändamål. En påskyndad digitalisering och snabb utveckling av digitala verktyg ska inte påverka en studerande negativt. För att förhindra detta måste kontinuerlig utbildning i digitala läromedel garanteras lärare och studerande ges det IT-stöd de är i behov av. De digitala lösningarna får inte ersätta närundervisning utan alla, även de som studerar vid andra stadiet, ska ha tillräckligt med närundervisning.

I och med coronapandemin genomfördes en stor del av undervisningen på distans våren 2020. I medlet av maj lät FSS göra en enkätundersökning för att ta reda på hur finlandssvenska studerande upplevt den gångna våren och enkäten besvarades av 857 studerande. Ur enkätsvaren framgår att åsikterna kring distansundervisning är delade. Högstadieläroverna upplever i större utsträckning att distansundervisningen påverkat deras skolgång en aning i positiv bemärkelse (29 %) eller i negativ bemärkelse (20 %) än andra stadiets studerande där majoriteten upplever att distansundervisningen påverkat deras skolgång en aning i negativ bemärkelse (40 %) eller negativt (17 %). Vidare framgår ur enkätsvaren att andra stadiets studerande känt mera stress (43%) än högstadieläroverna där 30 % kände sig mera stressade och 31 % mindre stressade. Även motivationen har i högre utsträckning lidit bland andra stadiets studerande än hos högstadieläroverna. Att på basen av enkätsvaren dra några långtgående slutsatser är inte ändamålsenligt men klart står att distansundervisning lämpar sig bättre för en del elever än för andra.

FSS anser att distansundervisning under vissa omständigheter kan vara ett gott komplement till närundervisningen men konsekvenserna av den bör utredas i högre omfattning. Den distansundervisning som ges ska vara kvalitativ och det är av vikt att samtliga elever ges tillgång till den tekniska utrustning som krävs för genomförandet av distansundervisningen.

Läraryrollen

Lärare är handledare vars uppgift är att stödja de studerande i deras utveckling och lärande. Detta sätter nya krav på lärarna och lärarutbildningen. För att garantera en jämlik utbildning är det centralt att lärarutbildningen och lärarnas utbildning prioriteras och utvecklas. Lärarna har också ett viktigt ansvar för studerandenas välbefinnande.

Stödundervisning (flyttat från före skola och välmående)

Stödundervisning ska vara en naturlig del av skolgången och inte vara beroende av vitsord. Stödundervisning ska inte uppfattas som något negativt, utan som ett extra stöd

som möjliggör framgångsrik inläring. Stödundervisningen ska anpassas enligt de studerandes individuella behov och erbjudas ämnesvis, samt i enskilda livssituationer då den studerande så önskar.

Utvärdering

Utvärderingen ska stödja inlärningsprocessen och ge riktning för fortsatt lärande, inte kritisera kunnandet. Sifferbetyg ska inte vara det enda eller självklara alternativet, muntlig och skriftlig utvärdering ska anses vara minst lika goda utvärderingssätt. Utvärderingen ska mäta den studerandes utveckling och kunnande, inte jämföra den studerande med andra. Självutvärdering är ett verktyg för att förstå den egna inlärningsprocessen och analysera det egna kunnandet, och därmed ska självutvärdering ges en större roll. Studerandena har också rätt i att få utbildning i hur man gör självutvärdering. De studerande ska utvärdera lärarna, varandra och undervisningen kontinuerligt.

Grupper

Nivåbaserad undervisning

Nivåbaserad indelning ska undvikas. Om indelning sker ska den basera sig på intresse framom begåvning, och den studerande ska själv få välja vilken grupp hen placeras i. Läraren ska handleda de studerande i valet av grupp, så att varje studerande får det stöd individen behöver och att studerandes arbetstakt i stort sett motsvarar gruppens.

Studerande med starkt intresse och förutsättningar ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper i specifika läroämnen i egen takt, t.ex. genom motiverande tilläggsuppgifter.

Gruppindelning på basis av kön

Gruppindelning ska inte göras på basis av kön då det förstärker stereotyper och försätter könsminoriteter och dem som inte passar in i stereotypen i obekväma och orättvisa situationer. Om en gruppindelning behöver göras ska den studerande själv få välja vilken grupp hen placeras i. Alla studerande ska ges möjlighet att testa på det som skrivs i läroplanen.

Gruppstorlekar

Små gruppstorlekar är centrala för goda utbildningsresultat och för att de studerande ska bemötas utgående från sina individuella behov. Det ska finnas tillräckligt många lärare och skolgångsbiträden för att säkerställa att alla studerande får tillräckligt med handledning och stöd och minimikvoterna ska uppfyllas.

Utbildning utanför skolan

Praktisk arbetslivsorientering (PRAO)

Då arbetsmarknaden genomgår förändring är det viktigt att framtidens arbetstagare får en kontaktyta till arbetslivet tidigt och får möjlighet till praktiska erfarenheter och tillämpning av kunskaper. PRAO är en möjlighet att bekanta sig med yrken som intresserar. PRAO ska vara en del av högstadiet och gymnasier ska erbjuda en PRAO kurs för erhållen arbetserfarenhet. Alla studerande ska ges samma möjligheter till PRAO. Ifall studeranden har ett jobb under gymnasieutbildningen kan det erkännas som PRAO.

Studiebesök

Studiebesök utgör ett viktigt komplement till den vardagliga undervisningen och ska utgöra en del av undervisningen och vara en möjlighet för alla studerande. Genom studiebesök ges studerande bland annat en möjlighet att skapa viktiga kontakter för framtiden och en koppling mellan det teoretiska och det praktiska skapas.

Dagsverke

Dagsverket är en ypperlig möjlighet för skolungdomar att göra välgörenhet samtidigt som de lär sig och hjälper andra. De studerande ska bestämma till vilket ändamål de insamlade pengarna går.

Utbildningsstadier

Grundläggande utbildning

Den grundläggande utbildningens uppgift är att väcka nyfikenhet och skapa intresse för lärande bland de studerande. Fokus ska ligga på att ge en bred bas för fortsatta studier och framtiden. Den grundläggande utbildningen har en enormt viktig uppgift i att erbjuda kvalitativ utbildning för alla oavsett bakgrund. Det är viktigt att alla barn får börja skolan från samma utgångsläge, eftersom det minskar ojämlikheten i samhället.

Övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet

Varje ungdom bör garanteras möjlighet att studera på andra stadiet och utbildning ska vara avgiftsfri och frivillig. En persons socioekonomiska ställning får inte utgöra ett hinder för studier på andra stadiet. Att förlänga läroplikten och lägga ytterligare krav på den enskilda unga individen garanterar inte att målsättningen om att minska skillnaderna i inlärningen, öka jämlikheten i utbildningen och höja ungas utbildnings- och kompetensnivå uppnås. (Istället ska riktade satsningar på att förebygga ohälsa, ensamhet och marginalisering göras. Det bör satsas på aktiv studiehandledning och lågtröskelverksamhet av ett mångprofessionellt elevvårdsteam. Skräddarsydda lösningar för den enskilda individen ska möjliggöras då det finns behov därtill.)

Det ska även finnas möjlighet till olika former av påbyggnadsundervisning, så som tionde årskursen och yrkesförberedande utbildning. Vid val av andra stadiets läroinrättning ska den studerande inte begränsas av regionala skillnader i kurs- och utbildningsutbud. Kursutbud ska utökas med hjälp av samarbeten och internetkurser, och staten ska stödja studerande som tvingas flytta till annan studieort.

Våren 2020 ändrade antagningsförfarandet till högskolorna. Antagningsförfarandet ser olika ut för universitet och yrkeshögskola men majoriteten blir antagna till högskolestudier på basis av studentexamensbetyg eller betyg från yrkesinriktad grundexamen. I och med det ändrade ansökningsförfarandet är det av största vikt att den unga får den studievägledning och det stöd personen är i behov av, att valet av kurser inte känns för betungande på andra stadiet.

Gymnasium och studentexamen

Gymnasieutbildningens uppgift är att ge en bred allmänbildning och goda förutsättningar för framtida studier och livet. Gymnasieutbildningen ska ge studerande färdigheter att förstå en allt mer mångfasetterad värld. Gymnasiets allmänbildande funktion bör bevaras och valfriheten i sin nuvarande utsträckning är fungerande. Gymnasier och högskolor ska sträva efter ytterligare samarbeten. Överfulla kurser får inte vara en orsak till att gymnasiestudierna förlängs. Skolan ska inte motarbeta studerande som av olika orsaker vill avlägga sina gymnasiestudier under en annan tidsperiod än tre år. Studerande ska informeras om möjligheten att ta gymnasiediplom. Gymnasiediplomen ska gå att avlägga hos en annan utbildningsanordnare, om den egna utbildningsanordnaren inte erbjuder möjligheten.

Studentexamen ska utgöra helheten av fyra avlagda studentprov. Målsättningen är att mäta den studerandes kompetens framom faktakunskap. Studentexamen ska mäta hur bra den studerande kan tillämpa, bearbeta och analysera sin kunskap och presentera kunskapen i ändamålsenlig form. Studentexamen i språk ska mäta både skriftliga och muntliga färdigheter. Språkproven ska vara standardiserade enligt europeiska standarder. Provet i det andra inhemska språket ska förbli frivilligt.

Studentexamen ska vara kostnadsfri för studerande. Minst en studeranderepresentant ska ingå i Studentexamensnämnden. De studerande ska få möjlighet att träna på digitala prov under sin gymnasietid och de digitala proven ska utvecklas i samarbete med studerande. Utbildning i det digitala provet ska ingå i lärarutbildningen och -fortbildningen. Det svenskspråkiga provet ska motsvara det finskspråkiga provet och båda ska vara av hög kvalitet, studentexamensnämnden ska vidta de åtgärder som krävs för att garantera att översättningen av studentexamensproven är korrekt.

Studentexamensnämnden och skolan ska erbjuda specialarrangemang för studerande med specialbehov.

Då skrivningstillfällena är krävande såväl psykiskt och fysiskt ska mat erbjudas vid arrangerandet av studentexamensproven, det för att minska risken för en svacka under skrivandet. Alla ska ha möjlighet att använda ett viloutrymme under skrivningarna.

Yrkesutbildning

Yrkesutbildningen ska ge goda förutsättningar för arbetslivet, fortsatta studier och livet. Yrkesutbildningen ska stödja företagsamhet och initiativförmåga. Kopplingen till näringslivet ska vara stark, men undervisningsansvaret ska ligga hos utbildningsanordnaren. Yrkesläroanstalter och högskolor ska sträva efter ytterligare samarbeten.

Antagningen till yrkesutbildning kan basera sig på den sökandes lämplighet för att sysselsätta sig inom en specifik bransch.

Då studerande avlägger praktik ska de vara medvetna om sina rättigheter i arbetslivet och bemötas med respekt. Den studerande har rätt till handledning och stöd från skolan under praktikperioden. Under praktikperioden ska den studerande få kontakt med branschen och relevant arbetserfarenhet.

Undervisningen i de gemensamma ämnena inom yrkesutbildningen ska vara heltäckande och allmänbildande. Undervisningen och allt material ska vara kostnadsfritt för de studerande. Studiematerial och verktyg ska vara moderna och motsvara internationella standarder.

Studerande ska kunna avlägga hela, eller en del av den grundläggande yrkesutbildningen genom läroavtal. Alla yrkesinriktade grundexamina bör garantera samma möjligheter för fortsatta studier som studentexamen. Alla studerande ska ha möjlighet till och få information om att avlägga kombinationsexamen.

Folkhögskolor

Folkhögskolorna ska erbjuda mångsidiga och intressanta kurser som inte leder till en examen. Studier på en folkhögskola kan fungera som ett motiverande mellanår och förbereda för fortsatta studier.

Övergången till tredje stadiet

Studerande från andra stadiet ska ha motsvarande möjligheter att fortsätta studierna på tredje stadiet oavsett om man avlagt studentexamen eller yrkesinriktad grundexamen. och det ska finnas fler vägar till studier på tredje stadiet. Målsättningen i inträdesförfarandet ska vara att mäta studerandes förutsättningar, lämplighet och motivation för att framgångsrikt avsluta studierna på tredje stadiet och sedan komma ut på arbetsmarknaden i sin egen bransch. Utbildningen i grundskolan och på andra stadiet ska vara förberedande för följande utbildningsstadium, och således ska prepkurser inte behövas.

Ansökningsförfarandet till högskolorna ändrade våren 2020 och framöver kommer de flesta bli antagna till högskolestudier på basis av studentexamensbetyg eller betyg från yrkesinriktad grundexamen. Kriterierna för antagning på basis av totalpoäng för urvalsprov och betyg slopas. Det nya antagningsförfarandet är mera ändamålsenligt än inträdesprov som baserar sig på förhandsmaterial. Inträdesprov kan anses ineffektiva och arbetsbördan blir i många fall orimligt stor då studentskrivningarna och inträdesproven infaller så nära inpå varandra samt försätter ansökande i en ojämlig position i förhållande till varandra. Det är ändå skäl att det nya antagningsförfarandet utvärderas och att konsekvenserna av det bedöms, synnerligen vikt bör fästas vid om, och i så fall hur, det påverkas studerandes psykiska välbefinnande.

Skolämnen

Andra inhemska språket

Andra inhemska språket ska även i framtiden vara en för alla obligatorisk del av läroplanen. Undervisningen ska fokusera på kommunikativa, användbara färdigheter.

Genom olika projekt och samarbeten som överskrider språkgränser får de studerande praktiska språkkunskaper och ett intresse för det andra inhemska.

Språkundervisning

Att kunna många språk blir allt viktigare och studier tyder på att man lär sig språk bättre tidigare i livet än senare, och därmed ska nya främmande språk redan introduceras i grundskolans lägre årskurser. Fokus skall ligga på kommunikativa färdigheter och uppmuntra studerande till att använda språket. För att uppmuntra till språkstudier i gymnasiet bör kravet om att avlägga över 2/3 av kurserna i valbara språk med godkänd prestation avlägsnas.

Historia och samhällslära

Historia- och samhällsläraundervisningen har en central roll i att skapa intresse och förståelse för samhället. Undervisningen ska konkretisera samhällets maktstrukturer och fostra aktiva medborgare, genom att uppmuntra till debatt och skapa samhällsengagemang bland de studerande. Det är viktigt att samhällslära- och historieundervisningen introduceras redan i grundskolans lägre årskurser. Samisk kultur och historia ska ingå i undervisningen. Alla studerande ska få grundläggande kunskaper i privat- och nationalekonomi.

Åskådningläroämnen

En bred kulturell och religiös förståelse är centralt i dagens mångkulturella samhälle. Målet med åskådningläroämnet ska vara att öka kulturell och religiös förståelse bland studerande. Alla studerande ska ha ett gemensamt icke-konfessionellt åskådningläroämne där fokuset ligger på att förstå och respektera olika religioner, kulturer och livsåskådningar. Samtliga elever ska bli tagna för den individ de är, inte ses som en representant för någon speciell åskådning eller religion.

Konst- och färdighetsämnen

Konst- och färdighetsämnen ska stödja de studerandes kreativitet, färdigheter och känsla för kultur. Studerande ska ges möjligheten att testa på olika konstformer och därigenom hitta sitt eget intresse. Vitsorden ska baseras på kunskap, insats och engagemang.

Hälsokunskap och sexualundervisning

Undervisningen i hälsokunskap ska betona en hälsosam, hållbar livsstil och hälsosamma val. Undervisningen ska öppet diskutera olika sexuella läggningar och könsidentiteter ur ett normkritiskt perspektiv. Inom sexualundervisningen ska preventivmedel, relationsfrågor och ett hälsosamt sexualliv behandlas. Undervisningen ska öka kunskapen om människans fysiska, psykiska och sociala hälsa, samt ge studerande verktyg för att hantera den egna hälsan och sexualiteten. Varje studerande ska känna sig trygg i klassrummet, undervisningen ska inte behandla studerandes personliga erfarenheter

eller angelägenheter. Kunskaper i första hjälp ska vara en prioritet, studeranden ska rustas med kunskap för att hantera såväl fysiska som psykiska åkommor.

Gymnastik

Skolgymnastiken ska ge varje studerande möjlighet att hitta en motionsform som passar den unga. Genom att uppmuntra till vardagsmotion i skolorna främjas hälsosamma vanor i vardagen.

Färdigheter och kompetenser

Världen förändras i snabb takt och därmed måste skolan ge studerande verktyg att handskas och leva med förändring. Dessa verktyg är inte regelrätt sakkunskap inom specifika ämnesområden, utan färdigheter och förmågor som utvecklas i inläringen helhetsmässigt genom undervisningsmetoder och arbetsätt.

Läskunnighet

Finland hör till de länder som toppar listorna när det kommer till läskunnighet bland befolkningen men samtidigt visar PISA-undersökningar att på längre sikt har läskunnigheten sjunkit i landet. Bland OECD-länderna är skillnaden mellan pojkars och flickors läskunnighet störst i Finland. Skillnaden mellan finska och finlandssvenska skolor i fråga om läskunnighet är betydande, de svenska skolorna är på efterkälken. Alla som går ut grundskolan ska ha god förmåga i att läsa, det oberoende kön och språktillhörighet.

Värderingsanalys

I ett globalt och internationellt samhälle möts olika kulturer varje dag. För att bygga en gemenskap i skolan och på ett större plan ett inkluderande samhälle ska skolan stödja unga i att skapa förståelse för olika kulturer och värderingar. Genom handledning i att identifiera sina egna värderingar får ungdomar verktyg att förstå och ta hänsyn till andras värderingar, vilket är en grundpelare i ett inkluderande och tryggt samhälle.

Kommunikationsfärdigheter och sociala färdigheter

På dagens och framtidens arbetsmarknad värderas goda kommunikationsfärdigheter och social kompetens. I ett väl handlett grupparbete utvecklar studerande sin sociala kompetens och förståelse för gruppdynamik. Presentation och diskussion utvecklar de studerandes förmåga att kommunicera tydligt och ändamålsenligt.

Digitala kunskaper och datakunskaper

Det är viktigt att förstå tekniska och digitala system och digitala kunskaper är centrala i de flesta yrken. Digitala kunskaper och datakunskaper ska vara centrala i utbildningen, och de studerandena ska ges färdigheter i att förstå digital utveckling. Kurser i programmering ska ingå i läroplanen redan i den grundläggande utbildningen.

Informationssökning och -behandling

Att kunna analysera information och dess pålitlighet och objektivitet är relevant i en värld där falska nyheter blivit allt vanligare. Studerande ska lära sig söka information effektivt, sälla informationskällor och granska informationen kritiskt.

Bearbeta komplexa helheter och kreativ problemlösning

Nu och i framtiden behöver studerande förståelse för komplexa system och helheter, samt färdigheter att tillämpa kunskap. Studerande ska ha kunskapen att kritiskt analysera omvärlden samtidigt som de har möjligheten att tillämpa kunskap på ett kreativt och innovativt sätt i alla ämnen.

Entreprenörskap

Den framtida arbetsmarknaden kräver allt mer flexibilitet och initiativförmåga. Att introducera olika former av företagsamhet och entreprenörskap ska vara en naturlig del av skolvardagen. Undervisning i entreprenörskap ger möjlighet för studerande att bekanta sig med arbetslivet och tillämpa sin kunskap i praktiken.

Medborgarfärdigheter

Skolan ska förbereda studerande för livet, vilket också innefattar färdigheter att klara av vardagen självständigt. Till dessa färdigheter hör bland annat att kunna handskas med sin privatekonomi och att förstå sig på de statliga institutionernas tjänster.

(HÄRIFRÅN FLYTTAT STÖDUNDERVISNING)

Skola och välmående

Undersökningar visar hur allt fler ungdomar mår sämre än tidigare. Psykisk ohälsa, såsom depression och långvarig ohälsosam stress, har blivit vanligt bland en stor del av de studerande. Skolan har en central roll i att förebygga ohälsa, ensamhet och marginalisering. För att förebygga marginalisering ska skolan erbjuda heltäckande tjänster som motverkar de sociala, ekonomiska och hälsorelaterade problem som ofta ligger bakom avbrutna studier. Läroplikten ska även i fortsättningen gälla endast den grundläggande utbildningen. Skolan är en stor del av en den studerandes vardag och har därmed en unik möjlighet att ge studerande verktyg för en hälsosam livsstil och en balanserad vardag.

Välmående och trivsel

Trivsel och mobbningsförebyggande arbete

Skolan ska vara en trygg plats för både studerande och personal, där nolltolerans mot mobbning är en självklarhet. Varje mobbningsfall är ett för mycket och mobbning kan åsamka den utsatta svårt lidande av olika slag samt få långtgående konsekvenser. Mobbningsfall ska tas på allvar och redas ut snabbt. Skolpersonal ska utbildas i att handskas med mobbningsfall, att bemöta minoriteter och handla normkritiskt i skolan samt fungera som förebilder. Myndigheterna, såsom polisen och barnombudet, ska vara i stark växelverkan med skolan och vårdnadshavarna för att samarbeta i mobbningsfrågor.

Vänelevs- och tutorverksamheten samt elev- och studerandekårsverksamheten har en viktig roll i att bygga en trygg och trevlig atmosfär i skolorna. Skolan ska ge vänelevsverksamhet tillräckligt med resurser, så att vänelever och tutorer kan arrangera aktiviteter och verksamhet som bidrar till god stämning i skolan. Studerande ska ingå i skolans antimobbningsteam.

Prestationskrav

Många studerande lägger oerhört höga krav på sig själva i vardagen och i skolan. Särdeles höga prestationskrav är skadliga stressorer vilka lägger studerande i riskzonen för utmattning. Det är inte hållbart för samhället i längden att unga människor bränner ut sig i ung ålder. Läroanstalterna ska förebygga detta genom att handleda eleverna i bland annat i uppsättningar av mål.

Studerandevård

Kvalitativ studerandevård är centralt för att studerande ska må bra och nå goda inlärningsresultat. Studerandevården måste garanteras tillräckliga resurser så att det finns lämpligt med personal per studerande. Lagen om elev- och studerandevård måste förnyas så att de lagstadgade förpliktelseerna preciseras. I lag ska fastställas ett maximalt antal elever per kurator och psykolog, antalet ska vara sådant att alla elever kan garanteras likvärdig och lättillgänglig studerandevård. För att studerandevårdstjänsterna ska vara lättillgängliga ska det alltid finnas studerandevårdspersonal på plats i skolorna. Det är viktigt att man utvecklar tjänster med låg tröskel så att studerande enkelt och smidigt kan söka hjälp då det behövs. Studerandevården ska samarbeta med social- och hälsovårdsaktörer så att det finns enhetliga servicekedjor. Studerandevårdsgrupperna skall ha åtminstone en representant från studerandekåren.

Allt fler söker vård till följd av psykisk ohälsa, som är en utmaning för folkhälsan. Det är troligt att upp till hälften av befolkningen i något skede lider av något psykiatriskt tillstånd. Mental hälsa kan främjas genom att till exempel studiehandledningen och skolans studerandevårdspersonal handleder studerande i stresshantering, självledarskap och tidsplanering. Personalen i skolan ska kontinuerligt utbildas i hur man kan stödja ungdomars mentala hälsa. Olika former av mental hälsovård, som till exempel korttidsterapi, ska kunna erbjudas i skolan.

Studiehandledning

Studiehandledning är en av de viktigaste tjänsterna i skolorna. Studiehandledningens mål är att hjälpa studerande hitta fungerande studievanor samt informera och handleda studerande. Studiehandledningen måste ha tillräckligt med resurser så att varje studerande får den handledning hen behöver genom att garantera tillräckligt mycket personal per studerande. Studiehandledningen ska inkludera bred och jämlik information om alla utbildningsmöjligheter efter grundskolan och inför tredje stadiet.

Arbetsmiljö

Utrymmena i skolan ska vara adekvata, ändamålsenliga och anpassningsbara för att möjliggöra mångsidiga lärometoder. Arbetsmiljön ska vara trivsamt och inspirera de studerande. Undervisningen behöver inte vara bunden till klassrummet, utan kan ske till exempel utomhus eller hos andra aktörer i näromgivningen. Genom att dela utrymmen med olika aktörer som till exempel olika medborgarorganisationer och kommunala aktörer kan skolan bli ett kunskapscentrum.

Dålig inomhusluft och mögel allvarliga problem i skolorna och bör åtgärdas omedelbart. Skolutrymmen ska vara tillgängliga även för studerande med funktionsnedsättning. Övervakningskameror är befogade vid ingångar men inte i skolutrymmen. Skolans duschutrymmen ska ha draperier och det ska finnas könsneutrala toaletter och omklädningsutrymmen. Studerande ska ha möjlighet att välja själv var de vill vistas under rasterna.

Kost

Lunchpausen ska vara tillräckligt lång och den skolmat som serveras ska vara näringsrik och balanserad samt följa THL:s rekommendationer. Hösten 2019 utgavs den första kostrekommendationen för andra stadiet. En hållbar livstil, delaktighet, likabehandling och jämlik hälsa vill främjas genom rekommendationerna. Vegansk och vegetarisk mat ska vara en självklar del av skolornas matutbud. Studerande med specialdiet har rätt till dietmat. Studerande ska ha en möjlighet att påverka den kost som serveras i skolan. Även eventuella mellanmål som serveras i skolans eller elevkårsstyrelsens regi ska vara hälsosamma och energirika.

Sociala stöd

Varje studerande ska ha samma möjligheter att studera oavsett socioekonomisk bakgrund och därmed är det viktigt att det finns olika stödfunktioner för unga. Studiestödet ska vara tillgängligt för studerande på andra och tredje stadiet. Studiestödet ska inte påverkas av föräldrarnas inkomster då den studerande flyttat hemifrån. Studiestödet ska bindas till ett index. De studerande ska informeras om de olika formerna av stöd.

Fritid och sysselsättning

Erkännande av kompetens

Unga får många viktiga färdigheter från fritidsverksamhet. Färdigheter man samlar utanför den formella utbildningen ska ses som komplement till den formella utbildningen. Om kompetens som erhållits utanför utbildningen är inom ramen för examen och kan bevisas med intyg ska kompetensen tillgodoräknas i utbildningen.

Hobbygaranti

Hobbyverksamhet har en central roll för att förebygga utslagning och minska marginalisering bland unga. Varje ungdom ska garanteras en hobby som passar den unga och som den unga trivs med.

Ungdomsarbete och ungdomstjänster

Kommunens ungdomsarbete och ungdomsarbetare ska förebygga marginalisering av ungdomar. Ungdomsarbete ska ha resurserna att nå den grupp av ungdomar som mår dåligt och är i riskzonen för marginalisering. För att jobba effektivt och förebyggande är ett tätt samarbete mellan kommunens ungdomsarbete och skolan viktigt. För att förebygga marginalisering är det uppsökande ungdomsarbetets roll central och bör ha tillräckliga resurser. Ungdomarna ska vara delaktiga då man planerar verksamhet för dem så att verksamheten motsvarar behov och önskemål.

Unga på arbetsmarknaden

Kommunen ska stödja ungas sysselsättning genom att erbjuda sommarjobb åt minderåriga, samt ha ett system för att stödja arbetsgivare som tar emot unga sommarjobbare. Ålder ska aldrig påverka lönenivå.

Påverkningmöjligheter och rättsskydd

Studerandes rättsskydd

Studerande ska informeras om sina rättigheter och ha kunskap om de regler som gäller i skolan. Skolans ordningsregler ska utformas i samråd med de studerande. Den studerande ska ha möjlighet att diskutera provresultat och provresultaten ska kunna överklagas. Studerande ska även i praktiken ha tillgång till de dokument skolan har gällande hen och få vetskap om till vad informationen används. Information får delas och spridas endast då det finns lagstöd därtill. Det ska vara frivilligt att delta i undersökningar.

Studerandekårsverksamhet

Studerandekårsverksamhet är en självklar del av skolan och skolans beslutfattande. Målsättningen är att erbjuda studerande påverkningmöjligheter i skolan samt engagera och inspirera studerandes intresse för samhället. Studerandekårsstyrelsen ska vara ett självständigt organ som får stöd och handledning av en kompetent handledande lärare. Studerandekårens verksamhet är central i de studerandes demokratifostran och genom

studerandekåren får de studerande se hur demokratiskt beslutfattande sker i praktiken. Skolan ska möjliggöra deltagande i utbildnings- och påverkningsevenemang för alla studerande. Studerandekåren ska ha möjlighet att utse åtminstone en representant till lärarmöten och sådana organ där det fattas beslut som rör studeranden, t.ex. i skolans kommittéer och direktion.

Rösträttsåldern

Rösträttsåldern ska sänkas till 16 år i alla val, även folkomröstningar, och 16-åringar ska även få kandidera i val. En 16-åring ska också ha rätt att skriva under medborgarinitiativ.

Ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktige (eller motsvarande påverkansgrupp) har en viktig roll i att engagera, utbilda och väcka intresse för samhällsfrågor och kommunalt beslutfattande. Genom ungdomsfullmäktige ska den unga befolkningen garanteras möjlighet att delta och påverka i det kommunala beslutfattandet. Ungdomsfullmäktige ska ges reella påverkningssmöjligheter och adekvata resurser till att ordna program för unga enligt önskemål och intresse. Ungdomsfullmäktige ska ha möjlighet att utse en representant med närvaro- och yttranderätt till en del av kommunens organ, däribland kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och centrala nämnder. Ungdomsfullmäktige ska rådfrågas i frågor som berör de unga. Ungdomsfullmäktige ska även finnas på landskapsnivå ifall landskapsfullmäktigen etableras i framtiden.